

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לזכות
רבי
אברהם
בן ר' יהואל
שיחי
ולכל
משפחתו
הצלחתה רבה
ורוב נחת
מכל יוצאי
הלציו

שבת קודש כט מנחם אב תשפ"ה: ירושלים: 6:39 תל-אביב: 6:55 חיפה: 6:47 מוצאי שבת: ירושלים: 7:52 תל-אביב: 7:54 חיפה: 7:55 ר"ת: 8:30

פרשת ראה

מעשר כספים

מצוה להפריש מעשר [או חומש] מממונו לצדקה!

נלמד מהפסוק: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (פרק יד-כד)
ודרשו חז"ל: "עשר תעשר" – "עשר בשביל שתתעשר" (תענית ט.) והביאו בעלי התוס' את דברי חז"ל בספרי לרבות מפסוק זה גם שאר רווחים שיש לעשר מהם.

נפסק בשו"ע (ור"ד סימן רמז ס"ד) שבמעשר מותר לנסות את השי"ת. וביאר **החפץ חיים**, שוודאי מה שהתיר הכתוב לנסות, אינו מחמת מצות מעשר תבואה, רק מחמת שמחזיק בזה ידי הכהנים והלוויים ויש טרף בבית ה', ועי"ז יהיה ביכולתם להתחזק בתורת ה'. ולכן אמר הפסוק "יהי טרף בבית ובחוננו נא בזאת". שבזכות שנותנים טרף, בזכות זה באה הברכה. וכענין שאמרו חז"ל בגמרא (חולין קל:.) אין נותנין מתנה לכהן עם הארץ שנאמר (דה"י ב-לא, ד) "לתת מנת הכהנים והלוויים למען יחזקו בתורת ה'".

וא"כ, כך גם לענין מעשר כספים בזמננו שעיקרו נתקן לכתחילה להחזיק ידי עמלי תורה, כדרשת חז"ל (בתנחומא-ראה) "עשר תעשר" – עשר בשביל שתתעשר. עשר כדי שלא תתחסר. רמז למפרשי ימים, להפריש אחד מן עשרה לעמלי תורה, גם בזה מותר לנסות את השי"ת.

רבינו הגרא"מ שך זצ"ל, עורר רבות על ענין מעשר כספים וחומש, והיה אומר כי ראה בחוש עוד בחז"ל אצל בעלי מסחר שהיו מקפידים על כך שהתקיים בהם "עשר בשביל שתתעשר", והקב"ה נותן לימי שנותן. זה בדוק ומנוסה. והיה נוהג לעורר הורים להרגיל אף ילדים מגיל צעיר להפריש מהכסף שמקבלים, כדי להתרגל לנתינה זו. ועיקר נתינת הצדקה היא להחזקת תורה. לתת ללומדים שתורתם אומנותם ולתלמידי חכמים הזקוקים לפרנסה. עכ"ד הרב שך.

וכבר כתב כן **החפץ חיים** (מובא באגרות ומאמרים) בזה"ל: "לפנים בישראל היתה חובה על כל אחד לתת תרומות ומעשרות לכהנים וללוויים, וזאת היתה סגולה לעשירות. ועכשיו בימינו, בני הישיבות הינם במקום הכהנים והלוויים, וכל בן ישראל מחוייב לתת להם מנת חלקם המגיע להם עפ"י דין, משום שהם הנושאים את דגל התורה..." עכ"ל הח"ח.

ידועים דברי חז"ל (כתובות נ.) "המזבז לצדקה אל יבזבז יותר מחומש שמא יצטרך לבריות". ואולם באופנים הבאים מותר אף יותר מחומש:

א) במקום שיש פיקוח נפש. **ב)** כשהעני נצרך מאוד. **ג)** בעשיר מופלג. **ד)** כשיש לו עסק שמשתכר קבוע למחייתו, ונותר לו יותר מחומש. **ה)** להחזקת תורה שנעשה שותף עם הלומד. **ו)** מי שמפזר מעותיו למותרות אולי עדיף שיתן צדקה. (ח"ח באהבת חסד פ"כ.)

ומובא על כ"ק האדמו"ר משינאווע **רבי יחזקאל** זצ"ל שהקפיד לא לתת יותר מחומש כדין השו"ע [וחלק בזה על אביו **רבי חיים מצאנז** זצ"ל שנתן יותר מחומש] ופעם שאל את אחיינו **כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב** זצ"ל מדוע מפזר לצדקה יותר מחומש? והשיב לו: "הלא הטעם שאמרו לא לתת יותר מחומש "שמא יצטרך לבריות" והרי אני בין כך וכך נצרך לבריות..."

"עשר בשביל שתתעשר"...

מעשה באחת מתושבות סלוצק שפירנסה משפחתה ממכירת דברי מאפה שאפתה, אך עדיין חיו בעניות גדולה. בצר לה פנתה לגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל לשאול בעצתו. הוא יעץ לנהל רישום מדויק של כל סכום שמרוויחים ולתת ממנו מעשר לצדקה. והבטיח שאם ינהגו כך תבוא הברכה.

ואכן הביאה האשה בשבוע הראשון את המעשר לרבי איסר זלמן שיתנו לצדקה אף שהיה סכום פשוט ביותר. ובשבוע השני הביאה סכום גדול יותר, כך מדי שבוע גדלו כספי המעשר עד שהגיעו לסכומים נכבדים. וברבות הימים נמנתה משפחה זו עם המשפחות העשירות שבסלוצק.

דרך עץ החיים

"רק מרויחים"...

סיפר הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל: "אבא זצ"ל (הסטייפלער) היה אומר, כי מי שמקפיד על מעשר כספים כראוי, אין השלטונות יכולים להוציא ממנו כספים אחרים.

"ופעם שאלתי אותו בענין ספק שהיה לי במעשר כספים, ואמר לי כהאי לישינא: "בכל הספיקות שיש לך בענין זה, רק תחמיר, כי ממעשר אף פעם לא מפסידים רק מרויחים".

דרך שיחה

"לתת מעשר וחומש"...

אדם שלח לשאול את הגרא"ל שטיינמן זצ"ל במה עליו להתחזק לאחר שנגב ממנו סכום כסף גדול? והשיב: "כנראה לא נתת מספיק צדקה, קבל על עצמך לתת חומש!"

הרב שטיינמן עצמו נהג להפריש מכספו בשני שלבים: בתחילה מעשר מכסף שהרוויח, ואח"כ הוסיף הפרשה המשלימה את הסכום לחומש ואז כתב: "מכסף זה הופרש מעשר וחומש". **רבי אהרן לייב**

הרב נפתלי אלימלך בן שרה: ב"ה יש שיפור בבריאות אך עדיין צריך תפילות לרפוא"ש, יש"כ

להיות חומל ומרחם על הבריות!

נלמד מהפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמן והרבך" (פרק יג-יח)

ואמרו חז"ל: שלשה סימנים יש באומה הישראלית, רחמים, ביישנים וגומלי חסדים. רחמים דכתיב: "ונתן לך רחמים ורחמן" (נבמות עט.). כיוצא בזה אמרו: כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו (ביצה לב). עוד למדו חז"ל מהפסוק: "ונתן לך רחמים" ... כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים (שבת קנא). והיינו מדה כנגד מדה, כמו שאמרו חז"ל: במדה שאדם מודד מודדים לו (סוטה ט).

כתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-לו): הוזהרנו להסיר מנפשנו מדת האכזריות ולנטוע בה נטעי נעמנים, הם הרחמים והחסדים הנאמנים, כמו שכתוב "והלכת בדרכיו". ובעבור כי מן האפשר שלא יקפוץ את ידו ויחון את העני ולא מדרך הרחמנות, כענין שנאמר (משלי יב-י) "ורחמי רשעים אכזרי", על כן כתוב: "לא תאמץ את לבבך" ועונש האכזריות רע ומר.

מעניין הוא ביאורו של הנצי"ב מוולאז'ין זצ"ל בלשון הפסוק "לא תאמץ את לבבך", אשר לכאורה לא מובן, מה שייך כאן לשון של "התאמצות"? אלא הביאור הוא, מכיון שכך תכונתם וטבעם של בני ישראל, להיות רחמנים על הבריות, ממילא מובן מאילו שכאשר יש משהו מזרע ישראל אשר חפץ הוא לנהוג במדת האכזריות, חלילה, שלא כטבעו. הרי עליו "להתאמץ" לשם כך, שכן הדבר נוגד את יסוד טבעו ותכונתו. על כן אומר הכתוב בדקדוק לא "תאמץ" את לבבך כדי למנוע את הצדקה מהעני.

בתחילת פסוק זה נאמר: "כי יהיה בך אביון מאחד אחיד באחד שעריך בארצך" ... וטעון ביאור פשר לשון הכתוב "באחד שעריך בארצך", מדוע הוזכר כאן ארץ ישראל, וכי הצדקה היא מצוה התלויה בארץ, והלא בחובת צדקה אין כל הבדל בין ארץ ישראל לחו"ל, שהרי בכל זמן ומקום מצוה לאדם שלא לאמץ לבבו ולא לקפוץ ידו מאחיו האביון!

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל ביאר זאת יפה עפ"י משל: מעשה בעני שהיה מחזר על הפתחים, כשבגדיו מלוכלכים ורגליו יחפים ומלאי בוץ... באחד ממסעות נידודיו הגיע לביתו של אחד העשירים, אשר חדרי ביתו מרוצפות באבני שיש לבן ונוצץ מסוג עדין ויקר ביותר. דפק העני בדלת ונכנס לתוך הבית פנימה, כמובן שכל פסיעה שלו הותירה סימנים עכורים של ליכלוך על הריצפה המבהיקה. החל העשיר בצעקות תוך שמצוה על משרתו לגרש את העני החוצה. אך העני התחנן לעשיר לומר לו כמה מילים, וכך אמר:

בפסוקי דזמרה בברכת "ברוך שאמר" אנו אומרים בכל יום "ברוך מרחם על הארץ ברוך מרחם על הבריות" והרי מצוים אנו ללמוד מדרכי מדותיו של הקב"ה ולקיים בעצמנו "מה הוא רחום - אף אתה". והנה אני רואה כיצד למדת לקיים בקפידא את מדתו של הקב"ה, ואתה אכן מרחם כל כך על "הארץ". על כן אנא ממך, המשך במדתך זו הטובה, לעשות גם את המשך הברכה: "מרחם על הבריות" ... עינך הרואות עני רעוד, שאין לו כסות ובגד נאותים, רחם נא עלי ותן לי מעט ממון לצדקה. ואכן העשיר התבייש מדבריו הנוקבים של העני והעניק לו סכום נכבד.

הוא שנאמר: "כי יהיה בך אביון מאחד אחיד - אחיד כמון, צדיק וירא שמים, אך מזלו הירע לו והוא מחזר על הפתחים, וכן נקלע "באחד שעריך" - לבקש ממך צדקה. בשעה זו, הבט על הטובה שהעניק לך הקב"ה "בארצך אשר ה' אלוהיך נתן לך" - כמה אתה חס עליה ולשומרה מן המזיקים, ליפותה ולהדרה? מתוך כך תגיע למסקנה המתבקשת: "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיד האביון" ובאותה מדה שאתה "מרחם על הארץ". תהיה "מרחם על הבריות".

פתחנו בדברי חז"ל: "שלושה סימנים באומה הישראלית. רחמים, ביישנים וגומלי חסדים". הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** היה רגיל לומר (בשם **רבי משה בלוי זצ"ל**) כי קשר הדוק ישנו בין שלושת מדות אלו כפי הרעיון הבא:

ה"רחמים" משתוקקים לעזור, אך אינם מכירים את העניים שבתוכינו כי הם "ביישנים" ולא מגלים עוניים. מה עושה הקב"ה? הוא מעמיד בישראל את "גומלי החסדים" - הגבאים והעסקנים שהעניים ידועים להם, וגם העניים לא מתביישים לקבל מהם, והם ה"מתווכים" לשמש את העברת הצדקה. מידי ה"רחמים" אל ידי העניים ה"ביישנים". ונמצא ששלושת הסימנים שבשיראל קשורים יחדיו ומשלמים זה את זה.

שתדלנות של רחמים...

סיפר רבי שלמה לורינץ ז"ל: "מעשה בשני אחים שהתגוררו בבית משותף והיה להם לול תרנגולים. באחד הלילות פרצו לביתם גנבים והם יצאו לגרשם. תוך כדי המאבק עמם, הרגו האחים את אחד הגנבים. ובית המשפט פסק להם תקופת מאסר ממושכת.

"קרא לי החזון איש וביקשני להשתדל אצל "נשיא המדינה" דאז, שיתן חנינה לאחים. התפלאתי מאוד לשמוע בקשתו. מה ראה לדאוג לחנינה עבור אנשים שנכשלו בעוון רציחה? הבעתי בפניו פליאתי והוא הסביר לי: לפי ההלכה אין לאנשים אלו דין רוצח, שהרי "הבא להרגך השכם להורג", הם יצאו להגן על רכושם. מתוך חשש לחייהם פעלו בבהלה וכך יצא שבאו לידי הריגה.

שאלתי את החזון איש אם אוכל לבקש את החנינה בשמו והסכים. הוא הוסיף שראוי להעניק את החנינה אחר שירצו שמונה חודשים ממאסרם. הוא חושב שמאסר של שמונה חודשים מגיע להם, אך לא מאסר ממושך.

כשבאתי ל"נשיא המדינה" הוא התפלל מאוד ואמר: "שמעתי הרבה על החזון איש אבל עד כדי כך, שהמחשבה על אנשים שאינם מוכרים לו תתפוס אצלו מקום ובנוסף לזה, גם עשה חשבון מה העונש המדויק המגיע להם. אני פשוט מתקשה להאמין!"

ואכן כעבור זמן-מה קיבלו האחים חנינה כרצונם של החזון איש. אינני מכיר אותם אך נודע לי כי אחרי שזכו בחנינה הם נהפכו ללומדי תורה ויראי שמים באמת.

במחיצתם

ברוך "מרחם על הבריות"...

סיפר יהודי מבגדד על עובדה שאירעה עמו: הייתי עולה חדש ללא מכרים וחברה. חיפשתי מקור למחיה. נכנסתי לבית הכנסת "אהל רחל" בירושלים שם פגשתי בצדיק **רבי שלמאן מוצפי זצ"ל**. הוא התעניין במצבי. סיפרתי לו שאני מחפש מקור הכנסה בתל אביב, שם הוקצתה לי דירה קטנה, והוא הבטיח שיתעניין לטובתי.

הוא בעצמו כיתת רגליו למצוא לי מקום לינה בירושלים, ובנתיים מצא לי מקום לינה בבית מלון ואמר לי: אני לא מיינץ לך לאכול ממה שמגשים במלון כי שמא אי אפשר לסמוך על הכשרות, ומלבד זאת, מניין לך כסף עבור הארוחות במלון? על כן הביא לי רבי שלמאן בעצמו מידי יום ארוחה דשינה. בנתיים הפעיל השפעתו ומצא לי מקום פרנסה בתל אביב ולאחר שהות של שבועיים בירושלים, שבתי בשמחה לביתי.

לימים נתברר, כי אותם ארוחות דשינות שהביא רבי שלמאן לאיש ההוא במשך שבועיים, היו אלו הארוחות שלו עצמו, הוא ויתר על ארוחותיו למען זולתו ונותר ללא אוכל! הוא לא סיפר מאומה, אף לא לרבנית, כדי שלא יודע הדבר...

עולמו של צדיק

"בזכות שריחם"...

נוהג היה הגאון **רבי שמואל רוזנבסקי זצ"ל** שאת שיירי מאכלו היה משליך לחתולים שהתגוררו בחצרו מתוך הרגשה של "רחמי על כל מעשיו". אירע פעם בשעה ששוחח רבי שמואל עם תלמידיו במורד רחוב היוצא מהשיבה, ראו שני חתולים שהתקוטטו, והופתעו התלמידים לראות כיצד רבי שמואל ניגש להפריד ביניהם...

כשהזכר והבחין בתמיהת התלמידים, הסביר להם רבי שמואל: "כתוב במדרש (שמות רבה ב-ב) "ואף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן... אמר הקב"ה יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך חייד אתה תרעה צאני ישראל" ... והפטיר רבי שמואל: "תארו לכם, כל מה שמשה רבינו עליו השלום זכה להנהיג את כלל ישראל, הכל בזכות שריחם על בעלי חיים!"

ראש הישיבה

מצוה ליתן צדקה לעניים כפי מחסורם!

נלמד מהפסוק: "לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחריך האביון כי פתח תפתח את ירך לו... די מחסורו... נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'" (פרק טו-ז,י)

וכתב הרמב"ם: מצות עשה ליתן צדקה לעניים, כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר "פתח תפתח את ירך לו" (פ"ז ממתנות עניים הל"א). לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונים לו וכו' ומצווה אתה להשלים חסרונו, ואין אתה מצווה לעשור (שם - הלכה ג).

בספר חובת הארץ מונה שבע מעלות שישנן בנתינת צדקה לעניי ארץ ישראל יותר מנתינה לעניי חו"ל ואלו הן: א) צדקה הנתינת לעניי ארץ ישראל מכילה את הנותן באווירה דארץ ישראל שהוא בבחינת הבל דקדושה שאין בו חטא.

ב) ע"י צדקה זו ניצל ממחשבות זרות בתפלה ומזכך מוחו ומחשבתו. ג) זוכה להרגיש נעימות התורה. ד) ממנו מתקיים בידו. ה) זוכה לקבל השפעות נועם העליון בבחינת מוחין קדישין של ארץ ישראל שהם בבחינת שלום. ו) זוכה לבנים הגונים. ז) זוכה בזה לגדל כבוד השי"ת שזה עיקר תיקון וקיום העולם, וע"ז יכולים לתקן גם המוחין פגומים של חו"ל ולבטל המחלוקת. וצריך האדם להתפלל להשי"ת, שיחזק לבו ליתן צדקה לעניי ארץ ישראל שאין למעלה ממצוה זו. עכ"ד.

ידועים דברי חז"ל (בבא בתרא י:). גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה. נשאלת השאלה: מה סגולתה המיוחדת של מדת הצדקה שיש בה כדי להוציאנו מן הגלות הקשה הזו, יותר מאשר יש בשאר מצוות התורה??

ביאר זאת הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו **אהבת יהונתן** - עקב): כל המצוות עיקר מעלתן וסגולתן כשנעשות לשמה עם כוונת הלב. אלא שבעיונותינו הרבים אין כוונת הלב זכה וטהורה וממילא שוב אין בכוחן לפעול ולהוציאנו מן הגלות. ברם כשנותן אדם צדקה לעני ומחיהו, הרי אף אם אין כוונתו זכה ונקייה, מכל מקום בפועל הרי מתפרנס ממנו העני ומחיה את נפשו ולכן גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה.

הגרש"ר הירש זצ"ל מבאר (בספרו **חורב**) מה צריך אדם להרגיש בלבו כאשר נותן צדקה, וכך כתב: "באמת מדוע ה' נתן לך יותר משדרוש לך לצורך מחייתך, אם לא כדי לעשותך שליח לשגר את ברכתו לאחרים. להיות גיזבר על אוצרותיו! כל אגורה שאתה יכול להותיר מצרכיך אינה שלך! אלא הוא אמצעי בידך להביא ברכה לאחרים, והיאך תחזיק בידך דבר שאינו שלך?"

"לכן" - כותב הרש"ר הירש - "מהדרים חז"ל לקרוא למעשה זה של גמילות חסדים שבממונו, בשם "צדקה". שכן "צדקה" היא המדה של צדק בחיים, אשר נותנת לכל יצור את מה שהשי"ת קבע בעבורו. ואם מבינים שהצדקה, הבאה לאדם מאת ה', היא חסד מאיתו יתברך, אשר אינה מעניקה לאדם לפי מה שמגיע לו, אלא לפי מה שהוא מסוגל לשאת, אזי גם האדם הנותן לזולת אינו עושה כן בגלל שיש לו זכות לתבוע ממנו, אלא משום שאהבתו של ה' מעניק לו את הזכות ליהנות ממדת החסד שלך". עכ"ד.

כתב הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו **תשובות והנהגות**): "שמעתי מפי **הגאון מטשיבין זצ"ל** שהברכה שהבטיח הקב"ה על מצות צדקה כפי שנאמר "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוהיך". מה פירוש "הדבר הזה"? וביאר ש"הדבר" הוא מלשון דיבור, והיינו שאת הברכה אינו מקבל על הנתינה, אלא על הדיבורים שמפייס בהם את העני, ומנחמו ומסביר לו שלצערך אינו יכול כעת לתת לו יותר".

עפ"ז תירץ הרב מטשיבין את קושיית התוספות (ב"ב ח: ד"ה אכפיה: "היאך כופין על הצדקה, והלא אין כופין על מצוות שמתן שכר בצידו? ואולם לאור האמור מתורץ, שכן השכר נאמר רק על הפיוס שבנתינה, אבל הכפיה היא על הנתינה עצמה בלבד ולא על זה נאמרה הברכה שבפסוק.

נתינה ללא שיוך...

הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל היה מרבה בצדקה כל ימיו. הוא חילק ממנו רב לעניים ולכל דל ואביון. הוא הקפיד בעצמו להפריש חומש מכל הכנסותיו לצדקה, ולפי חשבון מדויק, לבל יפחת חלילה מחיובו. מלבד זאת היה מפזר ממנו בהלוואות לכל נזקק וללא כל הגבלה.

בצעירותו, כאשר התפרנס מבית מסחר שהיה בבעלותו, היה משתדל לקנות הרבה סחורה ולא להותיר בידו ממנו רב מדי במזומן, משום שאדם שיש לו ממון בכיסו, אי אפשר לו לצאת ידי חובת הפסוק "ולא תקפוץ את ירך מאחריך האביון... נתון תתן לו" עד שיפזר כל המעות.

אפילו ביום פטירתו ממש, עוד בשכבו על ערש דווי, מעיד עליו תלמידו, השתדל והתאמץ מאוד לפזר ולחלק כל ממנו, כדי לחטוף מצוות הצדקה עוד בחיים חיותו עלי אדמות, ולא להתירה בצוואה אחריו.

אבי הישיבות

"תן לי את החסר לי..."

פעם הגיע **המגיד מדובנא** אל ביתו של גביר תלמיד חכם כדי לקבל ממנו צדקה. קיבל אותו העשיר בסבר פנים יפות ופתח עמו בדברי תורה. התחיל המגיד לדבר עמו על מצות צדקה... וגם העשיר החזיק אחריו ואמר כנגדו חידושים עמוקים ורעיונות נפלאים בענין זה. והוסיף המגיד מצידו דבר חידוש וגם העשיר לא פיגר אחריו.

ראה המגיד שאין לדבר סוף אמר לעשיר: אספר לך מעשה. באחת המדינות הרחוקות לא ידעו תושביה על הבצל ולא ראוהו מעודם. יום אחד בא לשם הלך נודד והביא איתו בצל. אנשי המקום שמחו על זה מאוד, ונתנו לו מטמון כסף בעד הבצל. הם זרעו אותו והתחיל לגדול אצלם יבול של בצל.

כששמע חברו על העיסקה שעשה עם הבצל, לקח עמו שום ונדר אף הוא לאותה מדינה שגם שום לא היה בה. שמחו מאוד אנשי המקום ולא ידעו מה טובה לגמול לו תמורת הדבר הנדיר והיקר הזה. החליטו לשלם לו בדבר היקר ביותר שיש להם: בבצל...

אף אתה - סיים המגיד מדובנא בפנותו אל העשיר - אומר לי חידושי תורה כנגד חידושי התורה שלי אבל זה יש לי די והותר... והרי נאמר "די מחסורו אשר יחסר לו" ולי חסר כסף...

עט"ת

הצדקה תציל מהאויבים...

בתקופת המלחמה בארץ ישראל (תש"ח) הייתה ירושלים במצור והדרכים אליה היו בחזקת סכנה. האויב תפס עמדות במרומי ההרים והגבעות, בואד ירושלים, ומשם ירו אש לעבר המכוניות שנעו למטה בכביש המתפתל בין הרכסים מ"שער הגיא".

בעת ההיא נתבקש **הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל** להשמיע דברי כיבושין והתעוררות. סיפרו לו על הצרות והחללים שנפלו בדרך לירושלים ושהמצב קשה מנשוא, מה עושים?

מיד דרש להם בפסוק (תהלים עב-ג) "ישאו הרים שלום לעם, וגבעות בצדקה" - אימתי יכלו לעבור את איזור ההרים והגבעות בשלום - כאשר יתנו צדקה. יש להרבות במתן צדקה אשר תציל את העם כולו מיד האויבים.

וזאת ליהודה

"הטוב ביותר לעילוי הנשמה"...

סיפר לנו הרב ב.ק. שליט"א: "כאשר ישב **הגרי"ש אלישיב** שבעה על פטירת בתו **הרבנית זילברשטיין ע"ה**, ניגש אליו יהודי אמיד ושאלו לאיזה ענין ראוי ביותר לתרום ממנו כדי שיהיה עילוי לנשמה, האם יש ענין בכתיבת ס"ת והתרמתו לבית הכנסת?

והשיב הרב אלישיב שהטוב ביותר לעילוי הנשמה הוא לתרום את הממון לאלמנה שצריכה לחתן את בנה.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

פאטה-מורגאנה

ולתוך אותו היכל, בבחינת 'צלם בהיכל', נכנס אורח לא קרוא. שבגדיו הדיפו ניחוח – אך לא של גן עדן.

היה זה הומלס, חסר בית. חסר בית אך לא חסר בעתה. אדם מסוכן שהטיל פחד ואימה בעצם קיומו.

אז נכון אמנם שבמקום התקיימה ישיבת 'פליטת סופרים', אך זו הוקמה לבני ישיבה פליטי אירופה החרבה, אך לא לפליטי הרחוב...

ההומלס לא הצטנף בפינה, אלא נהג כבעל הבית. לכלך, הפריע ופגם בקדושת המקום. איך מגרשים את הגברא אלימא דנן?!

"תתקשרו למשטרה!" – היה מי שהציע. עצה נכונה. פשוטה.

אך אז התערב הגאון **רבי טוביה לסיצין** וביקש: תחשבו על כך שלפני עשרות שנים נולד תינוק לאימא שמאוד מאוד אהבה אותו. היא נשקה לו, התרפקה עליו והייתה מוכנה למסור עבורו את חייה...

תתבוננו תחילה בעובדת יסוד זו, ורק אח"כ תחשבו כיצד מתפטרים ממנו!

* * *

שימו לב; רבי טוביה לא אמר לרגע שלא לזרוק אותו, הוא גם לא ביקש שלא יתקשרו למשטרה. הוא בסך הכל אמר דבר אחד:

לפני שאתה פועל תבחן את הנתונים מכל צדדיהם. נכון. יש כאן הומלס מלוכלך. מכוער בגוף ובנפש. ואפילו גברא אלימא!

אך לסיפור הזה יש עוד צד. צד של חביבות נסתרת. של תינוק חמוד שנולד פעם לאימא יקרה. הסירחון העכשווי לא יכול לסלק את ריח שמן התינוקות בו סכה אותו אימו – אי שם לפני עשרות בשנים!...

כלומר: לפעמים, הדבר הראשון שאתה רואה מול עיניך הוא לא פחות מאשר דמיון, סוג של פאטה-מורגאנה (תעתועים שרואים הצועדים במדבר החם). אז פשוט תעצור כדי לראות צד נוסף.

כעת, מששני הצדדים מונחים לפניך תחליט כיצד עליד לפעול.

נורא למתבונן – ואף למי שלא!

בעקבות הסיפור שפרסמתם לאחרונה עם האיש שהיה מאושפז בבית חולים, ומה שהטריד אותו זה שמא העליב איזה נער צעיר וממייטת חוליו טרח לחפש אותו וכו'. המסקנה של הסיפור הייתה שאסור לשפוט אדם לפי המראה החיצוני שלו. כתוצאה מכך נזכרתי בסיפור שקראתי פעם, ואשמח אם תפרסמו אותו במדור לתועלת ושמחת הקוראים הנכבדים!

ישיבת 'היכל התלמוד', יהודה הלוי 13 תל אביב

מבצר תורה שניצב כמגדלור בלב ליבה של העיר העברית הראשונה.

היכל התלמוד זה ביתם השני של דמויות הוד כהגאונים **רבי חיים זאב פינקל**, **רבי בצלאל הכהן שקוביצקי**. כהגאונים **רבי פסח קוקיס** – וכמובן **רבי טובי' לסיצין** זצ"ל שעמד בראשה משך שנות דור.

היכל התלמוד זה המקום בו קיימו לראשונה "טישים", האדמו"רים **רבי חיים מאיר מויז'ניץ**, **רבי איתמר מנדבורנא**, **רבי שאול ממודזיץ' והאדמו"ר מבויאן** זכר צדיקים לברכה – בטרם הקימו להם היכל משלהם.

היכל התלמוד זהו מקום אליו היו קשורים, האדמו"ר **החלקת יהושע מביאלא** זצ"ל, שבדרכו לטבול במקווה היה נכנס קודם לכן לבית המדרש של ה"היכל", על מנת לשמוע דבר קדושה כהכנה לטבילה. והאדמו"ר **רבי משה מרדכי בידרמן מלעלוב** זצ"ל, שלרבים מן הפונים אליו בבקשת ברכה וישועה, ציוה שיתנו כ"פדיון" שמונה עשרה ככרות לחם למטבח הישיבה לצעירים.

היכל התלמוד שימש כמרכז הרוחני של הישוב החדש. במשך כל ימות השנה, שקק המקום חיי תורה ותפילה ברוב שעות היממה, לרבות לילי שבתות. זאת מלבד עצרות החיזוק, כנסי ההתעוררות, ההספדים וכל הארועים הציבוריים שנערכו באיזור המרכז, שמרביתם התקיימו בין כתליו. אין צריך לומר שכל מאורע הנוגע לעולם הישיבתי התקיים באופן טבעי ב"היכל התלמוד". לכל הפחות שתיים מחגיגות סיום הש"ס הארציות המרכזיות, התקיימו בו!

כל מי שביקש לשאת משרת רבנות, היה עליו להראות את כוחו בתורה ולעבור את "מבחנם" של למדנים ובעלי תריסין, באמצעות השמעת פלפול תורני. והיכן התרכזה סלתה ושמנה של עולם התורה אם לא ב"היכל התלמוד"? היו המועמדים מגיעים ל"היכל", משמיעים פלפול וממתנינים ל"אישור" מאת האריות.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

קוראים יקרים: אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 02-5671812 0542538581 אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי